

Závěrečná tisková zpráva projektu ANTICSS

Nejen podvodný software: zákonné požadavky na ekodesign a energetické štítkování lze obejít více způsoby, odhaluje projekt ANTICSS

Legislativní požadavky na spotřebu a energetickou účinnost elektrospotřebičů lze obejít manipulací laboratorních testů. Výrobce může podvádět nejen pomocí skrytého softwaru, který v okamžiku testování automaticky upraví nastavení spotřebiče, ale také při tvorbě specifických instrukcí pro testovací laboratoře. Definici „obcházení zákona“ je proto v dané oblasti nutné rozšířit.

Standardní testy obvykle nedokáží obcházení zákona odhalit. Z tohoto důvodu byly vytvořeny speciální ad-hoc metody měření, kterým bylo podrobena 18 podezřelých výrobků v rámci 8 různých produktových skupin.

Průzkum odhalil nové způsoby obcházení zákona

Výše zmíněné poznatky přinesl projekt ANTICSS (Anti-Circumvention of Standards for better market Surveillance), jehož cílem bylo odhalit způsoby, kterými k obcházení evropských norem a harmonizovaných standardů dochází. Výzkum trval tři a půl roku a prováděl ho výzkumný tým složený z 19 organizací z osmi členských zemí EU, včetně Státní energetické inspekce a SEVEN, the Energy Efficiency Center, z.ú. z České republiky.

Čtyři laboratoře v Německu, Itálii, Španělsku a Nizozemsku otestovaly celkem 24 cíleně vybraných produktových modelů. U šesti z nich se potvrdilo, že výrobce obešel zákon, nebo se pohyboval na jeho hranici.

Pokud by výrobci zneužívali takové postupy ve velkém, uniklo by do atmosféry každoročně asi o 200 000 tun CO₂ více, než se deklaruje. Za celou životnost všech zařízení by to bylo přibližně 2,4 milionu dodatečných tun CO₂.

Mezery v zákonech lze vyplnit dvěma způsoby

„Evropská unie by měla tyto legislativní nedostatky co nejrychleji napravit,“ upozorňuje projektová manažerka Oeko-Institutu Kathrin Graulichová. Výzkumný tým při tom doporučuje dva postupy.

„Hlavním výstupem projektu je identifikace a tím pádem i prevence různých forem obcházení požadavků na energetickou účinnost, čímž v konečném důsledku pomůžeme ochraně spotřebitele i klimatu,“ uvedl Pavel Gebauer, ústřední ředitel SEI.

„Díky projektu ANTICSS se mimo jiné povedlo informovat výrobce spotřebičů o tom, jaké postupy při testování nejsou v souladu s požadavky v legislativě a tím pádem nemohou být

použity pro deklaraci vlastností energetické účinnosti jednotlivých modelů,“ uzavřel Juraj Krivošík, ředitel SEVEN.

Za prvé by EU měla rozšířit definici obcházení zákona. V současné době tento termín zahrnuje pouze integrovaný podvodný software, který rozpoznává, kdy je zařízení testováno, a automaticky upraví jeho konfiguraci. To vede k příznivějším naměřeným hodnotám. K dalším způsobům, kterými firmy obcházejí zákon a kterým je třeba zamezit, patří zneužívání pokynů výrobce. Jde o konkrétní pokyny pro testovací laboratoře, které cíleně vedou k příznivějším výsledkům testování. Dále může jít o různá přednastavení produktů nebo provozní režimy a funkce, které snižují spotřebu energie v okamžiku testování. V reálném provozu se však využívají jen málokdy nebo prakticky vůbec.

Za druhé, orgány dozoru nad trhem potřebují právní základ pro aplikaci odchylných postupů měření, které umožní obcházení zákona u testovaných výrobků odhalit. Za tímto účelem vyvinul tým ANTICSS upravené testy, u kterých se manipulovatelné parametry nebo detekovatelné testovací podmínky mírně liší.

Pokud jsou naměřené hodnoty výrazně odlišné od těch dosažených standardními testy, vzniká důvodné podezření, že byl spotřebič pro testovací podmínky záměrně optimalizován. Ke stanovení toho, za jakých podmínek budou upravené testy prováděny a integrovány do legislativních standardů, je zapotřebí dalšího výzkumu.

Největší riziko? Ztráta důvěry

Primárním cílem projektu je vyplnit mezery v legislativě, ztížit od samého začátku podmínky k obcházení zákona a tím zabránit deformaci trhu a dezinformacím, které ohledně dopadu produktů na životní prostředí vznikají.

"Nejde jen o snížení očekávaných úspor energie: mnohem větší škodu by napáchala ztráta důvěry spotřebitelů v doposud velmi úspěšné právní předpisy EU o ekodesignu a energetickém označování,“ vyjadřuje obavy za celý ANTICSS tým Kathrin Graulichová.

Studie "ANTICSS Final report: Closing all roads to circumvention" vydaná konsorciem projektu ANTICSS je dostupná na:

https://www.anti-circumvention.eu/storage/app/media/uploaded-files/AntiCSS_FINAL_REPORT.pdf

Kontakty:

SEI:

Miloš Strašák, Email: mstrasak@cr-sei.cz

SEVEN:

Juraj Krivošík, Email: juraj.krivosik@svn.cz

ANTICSS ve zkratce

Případy zmanipulovaných testů či obcházení zákona vyvolaly v minulosti velký zájem médií i veřejnosti. Nešlo přitom jen o emisní skandál („Dieselgate“), ale i o další případy porušování legislativy EU. Z tohoto důvodu byl v rámci programu pro výzkum a inovace EU Horizon 2020 financován projekt „ANTICSS- Anti-Circumvention of Standards for better market Surveillance“ (Projekt ANTICSS proti porušování standardů a lepší dohled nad trhem). Jeho cílem bylo definovat a posoudit „obcházení zákona“ ve vztahu k právním předpisům EU o ekodesignu a energetickém štítkování a jejich harmonizovaným normám.

Aktualizace projektu a další dokumenty

<https://www.anti-circumvention.eu/language-sections/cz>

<https://twitter.com/AntiCircumvent>

<https://www.linkedin.com/company/anticss>

<https://www.anti-circumvention.eu/about-project/news>

<https://www.anti-circumvention.eu/about-project/documents-and-deliverables>

